

De Syv Sogne

Medlemsblad for Lokalhistorisk Forening
for Helsinge og Omegn

Annisse – Helsinge – Mårum – Ramløse – Tibirke – Valby – Vejby

December 2023

Foto fra foreningens byvandring i Helsinge den 24/9-2023.

På foto ses bagsiden af Toglerupgård, Vestergade 7.

Foto: Erik Larsen

Hermed indkaldes til Generalforsamling i Lokalhistorisk Forening for Helsingø og Omegn:

Lørdag den 27. januar 2024 kl. 14,00 i Helsingø-hallerne,
Ildrætsvej 21, Helsingø

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Beretning om foreningens virksomhed i 2023
3. Forelæggelse af det reviderede regnskab 2023
4. Fastsættelse af kontingent for 2025
5. Indkomne forslag (*skal være formanden i hænde senest 5 hverdage inden generalforsamlingen*)
6. Valg af bestyrelsesmedlemmer for 2 år.
På valg er: Per Mortensen, Finn Klitgaard,
Niels Andersen og Eigil Pagter Møller
7. Valg af 2 suppleanter til Bestyrelsen
På valg er: Bjarne Jørgensen og Kaj Bang
8. Valg af 1 revisor og 1 revisorsuppleant
På valg er Erik Larsen
9. Eventuelt

Kontingent for 2024 er fastsat til kr. 150,00, bedes indbetalt senest i januar måned 2024 til

Reg.nummer: 1551, Kontonummer: 10160464

eller indbetalingskort Kodeart: 01 + 10160464

Nye medlemmer:

Bliv medlem af Lokalhistorisk Forening for Helsingø og Omegn og modtag 3 medlemsblade pr. år samt årbogen "Alle tiders Nord-sjælland." Kontingent: Kr. 150 for enkelt medlem, kr. 150 for ægtefæller/samlever i samme husstand. Se kontaktinformation til bestyrelsen på bladets bagside.

Foreningens 50-års jubilæum:

I august måned 2023 havde Lokalhistorisk Forening for Helsing og Omegn eksisteret i 50 år. Dette blev fejret med en velbesøgt reception den 8. september i Kulturhuset, Skolegade 43, Helsing. Formanden Poul Erik Thomsen bød velkommen og fortalte om foreningens historie. Omkring 70 mennesker var mødt frem til arrangementet, herunder borgmester Bent Hansen og formanden for kommunens Kultur- og Idrætsudvalg, Pia Foght, som takkede foreningen for indsatsen for at værne om lokalhistorien. Arkivleder Pernille Sonne fra Gribskov Arkiv talte også til foreningen, ligesom Ole Blåkilde fra Alsønderup Lokalhistoriske Arkiv holdt tale om opstarten af arkivet og dets støtforening i Helsing, samt udtrykte ønske om at få Gribskov Arkiv tilbage til Helsing.

På foto se den nuværende bestyrelse, fra venstre: Eigil Pagter Møller, Laugø, Formanden Poul Erik Lehmann Thomsen, Helsing, Niels Andersen, Annisse, Næstformand Willy Larsen, Helsing, Aase Bomholdt, Ramløse, Kasserer Finn Klitgaard, Ramløse, og bestyrelsessuppleant Bjarne Jørgensen, Helsing. Bestyrelsesmedlem Per Mortensen og suppleant Kaj Bang var forhindret på dagen

75-års Skoletræf 2023

Den 31. august 2023 kunne man læse i den lokale presse om en gruppe tidligere skoleelever, der mødtes i Helsingør i anledning af, at de alle startede i skolen for 75 år siden, i 1948, på skolerne i daværende Helsingør-Valby Kommune, nemlig Helsingør, Høbjerg og Valby skoler. Det var 6. gang siden 2008, at de tidligere elever mødtes i eller omkring Helsingør. En af deltagerne, Hugo Jensen fra Helsingør, har ved flere af disse træf fortalt om sin opvækst og skolegang i Helsingør, og vi har her i foreningen fået Hugo's tilladelse til at fortælle hans historie.

Foto fra 2023 af deltagerne i skoletræffet i Helsingør
Hugo Jensen ses yderst til venstre. (Privatfoto)

Undertegnede Erik Larsen startede selv i Helsingør Skole i 1953, og jeg kan genkende meget fra Hugo's historie, dels fra skolen og især fra Foderstofafdelingen i brugsen, hvor jeg selv har været ansat. Derfor har jeg tilladt mig at tilføje nogle nummererede kommentarer, som kan læses efter Hugo's historie. Jeg kan tilføje, at Hugo er søn af Uddeler N.P. Jensen, Vestergade 24, Helsingør, som var leder af Helsingør Brugsforenings manufaktur afdeling.

Her kommer Hugo's historie: *Skrevet til medlemsbladet af Erik Larsen*

Kan I huske 1.klasse, ca. 1. april 1948:

Skoletøj, ikke det man legede i til hverdag – nyvasket og kæm-met hår, en enkelt elev med hårnnet (Hugo) – skoletaske, godt nok ikke ny, med lang rem, så den kunne bruges som ”rumpe-dasker” – Pennalhus, helt nyt af ruskind, med 1 rum og lynlås foroven, en gave fra vor barnepige Ellen, som havde været hos os i 7 år – Blyanter, der var spidset med fars lommekniv, viskelæder osv.

Vi skulle stille op i rækker, 2 og 2 ude i skolegården. (Måske var det frøken Hansen, der ordnede det – jeg er ikke sikker.)

Legekammerater:

Så hjem fra skole, hjem at lege – men først skifte til dagligt tøj. Jeg legede meget med Ena og hendes lillesøster Jessie. De boede i Vestergade 28, kun 2 huse fra vores. (Se note 1) Deres far havde brevdUER i et dueslag over deres garage.

Et par år inden vi skulle begynde i skole havde Ena og jeg fået smag for de små ærter på guldregnbusken. Det var åbenbart ikke så godt. Enas mor ringede efter deres læge, Doktor Lindeburg, der straks ville sende os på sygehuset. Enas mor mente også at der var behov for at jeg skulle med, men Dr. Lindeburg var ikke vores læge – det var Doktor Jacobsen, Jørgens far. Så min barnepige måtte ringe efter Doktor Jacobsen, og vi blev begge indlagt til udpumpning på Hillerød Sygehus. Dette gav anledning til en lille notits i avisen den gang.

Brugsforeningen:

Jeg legede også en del med Vagn og hans lillebror Palle – de boede i en lejlighed oven på Brugsforeningens grovareafdelings kontor. (Se note 2). Når vi legede, skete det som oftest rundt om og inde på korn- og foderstoflageret og i hestestaldene. Ja, oftest drejede det sig jo om at man skulle gemme sig,

så også koksunkerne blev brugt. (Det var min mor selvfølgelig ikke glad for, - og slet ikke, hvis jeg nu ikke lige havde nået at skifte fra skoletøjet)! Når det gik rigtigt løs var Poul Wøidemann, Knud Ebbe Christensen (de var lidt ældre) og flere andre også med. (Se note 3). Jeg husker også, at mølleren (se note 4) på kornlageret ikke altid var glad for alle os unger, der skulle gemme sig i sække og i øvrigt også gerne glide på enden ned af slisken, hvor der blev sendt sække med foderstoffer ned fra loftet til stueetagen. Vi fik også lov til at køre med bilerne fra brugsen ud efter tørv og senere efter koks.

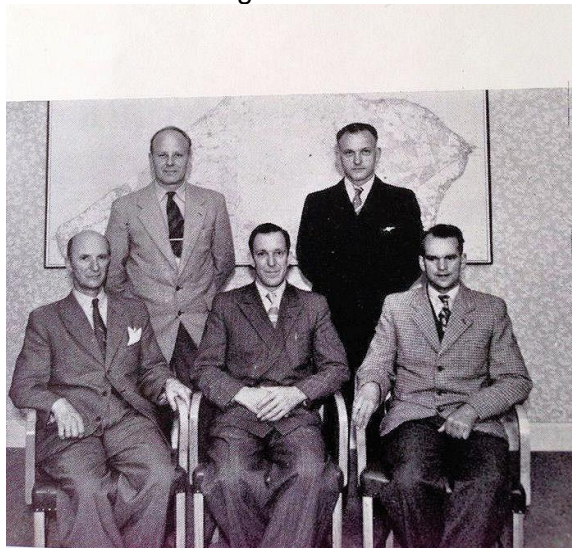

1953: Brugsen med foderstofafdelingen – Th. i baggrunden ses smedjen.
Foto: Sylvest Jensen/Det Kgl. Bibliotek

Jeg husker selvfølgelig også staldmesteren, som hed Christen Christensen. Han boede over for brugsen, mellem sparekassen og "Kastaniebo". Brugsen havde 2 hestestalde. Jeg har senere fået fortalt, at staldmesteren i gamle dage slet ikke fik løn – næh,

han betalte for at være der, og hans indtægt bestod udelukkende af det, gæsterne betalte for at have deres heste staldet op, mens de var i byen!

Det var en spændende, - og også lidt uhyggelig – oplevelse at se, når et spand heste "løb løbsk", og styrtede ud af brugsens gård og videre ud af Vestergade mod Tofte.

Øverst: tv. Uddeler Willy Jørgensen, th. Uddeler Robert Wøidemann
Nederst fra venstre: Uddeler N.P. Jensen, Hugos far, derefter Bogholder Arne Udby Andersen og Uddeler Magnus Sørensen, Mårum Brugsforening

Skolevej – Heste – Naboer:

Vejen til og fra skole gik – for mit vedkommende – gerne "igen-nem" smeden, der havde sin smedie ud til Skolegade. Særligt på vej hjem fra skole var der ofte tid til at overvære skoning af heste, pålægning af jernringe på hjul til hestevogne osv.

Når vi nu er ved heste, så husker jeg også Vognmand Thorvald Sørensen, der kom kørende med sine Jydeheste, eller måske Belgier, for at køre ud i skoven og trække fældede træer ud til

skovvejene, eller når han om vinteren kom med en "rigtig" trekantet træ-sneplov, hvor der ikke bare var store kampesten på læsset, men også nogle af os drenge fra kvarteret.

Ja, så var der også Rutebilejer Carl Hansen. Han havde garage på Lindevej. Han havde rigtige rutebiler, hvor fordøren blev åbnet indefra med en slags vinkel-håndtag, hvorefter døren åbnede og foldede sig sammen. Ruten – den husker jeg – gik til og fra Hillerød over Skærød, Annisse, Alsønderup og Tulstrup.

Så kom Bent Drifte til (*senere Tømrermester i Helsingø*). Hans forældre byggede hus på Vestergade 30, lige efter Enas forældre. Der var en stor skråning fra Enas hus samt fra selve Vestergade og ind på Driftes grund. Karen Margrethes forældre byggede hus lidt længere nede af Vestergade, lige før markvejen op til Boagergård.

Boagergård – Husmandssteder – Ildebrand:

1956: Boagergård (Foto: Sylvest Jensen/Det Kgl. Bibliotek)

På Boagergård, c/o "Hans Jørgen"sens var jeg ofte oppe. Det var en 4-længet gård, høns og ænder gik normalt løse rundt, så man skulle se sig for, hvor man trådte, Når køerne skulle malkes – med hånden naturligvis – blev køernes hale bundet op til en snor på en ståltråd under loftet. Og kattene sad altid og ventede på et strint mælk. Nå, men jeg havde det dejligt deroppe, men min mor var ikke altid så glad, når jeg kom hjem – jeg lugtede jo en del af ko! Senere legede jeg også med deres datter Esther, selv om hun var noget ældre end mig, for hun havde nemlig "påklædningsdukke"!

Oppe mellem Boagergård og vestsiden af Helsing Skole lå der 1 eller 2 små husmandssteder. En aften, hvor jeg var alene hjemme og skulle op på mit værelse på 1.sal, så jeg pludselig et ildskær ud ad et nordvendt vindue. Et af husmandsstederne brændte, og de ældre mennesker på ejendommen (muligvis Andersen?) omkom ved branden.

Det var trods alt en oplevelse for os drenge, når der var ildebrand. Så rykkede Zonen ud med en brandbil, hvor der var efterspændt en pumpe og nogle slanger, så der kunne pumpes vand op fra et vandhul i nærheden af brandstedet. Hvis der blev brug for det, kom fru Olsen senere kørende med flere slanger og mandskab i en af droschebilerne.

En tur gennem det gamle Helsing:

Et interessant tidsbillede kan også være at forestille sig vejen fra Idrætsvej ad Vestergade og videre mod Østergade: Idrætspladsen, hvor HSI havde boldbaner, Landagergård, hvor vi hentede æg og købte høns (salmonella var ikke opfundet), glarmesteren med udstilling af billedrammer mv., Bødker Heintz, hvor dritler til smør blev hamret sammen i massevis! Og inde bag bødkeren Skrædder Jensen. Han havde stole, men de blev brugt til at lægge de færdigsyede ting på, selv sad han som regel oppe på bordet i "skrædderstilling." Multi-foto, hvor byens børn kunne blive fotograferet og udstillet, Helsing Kro, hvor der ud over diverse aktiviteter også var Frk. Lisbergs danseskole,

hvor man kunne lære at danse mazurka, og senere Hugo Nielsens danseinstitut, hvor mange af byens børn gik til dans.

Og bag ved kroen Vognmand Thorvald Sørensen med sin hestestald, Bloms Radio, hvor de første TV-apparater blev udstillet og tændt, så man kunne stå på gaden og se diverse udsendelser. Man kunne også få lov til at komme ind til Niels' mor og far på kroen (se note 5), for at se fjernsyn med en løs farveskærm foran – pænt skulle det se ud! og så kom Willys Herremagasin, Bager Schmidts Konditori, Skomager Johannes Larsen, der af og til var fraværende, da han også var organist i kirken, Foghs Guld- Sølv- og Urmagerforretning, Købmand Viggo Christiansen, Bernhard Olsens efterfølger, på hjørnet af Frederiksborgvej,

Ca. 1978-Vestergade set fra Østergade 1 (Foto fra Gribkov Arkiv)

og bagved ham træskomanden, hvor man fik røget sit flæsk, og bagved igen Kaj's cykelforretning, hvor især Gunner fra Højbjerg lappede vores cykler, nå ja, og skråt overfor Købmand Christiansen var fru A.P. Olsens bensintank, Shell. Derefter kom Centralkroen, over for den var pladsen med rutebilstatio-

nen og badstuen. Bag Centralkroen gik vejen op til Markedspladsen, hvor "Fugle-Hans" holdt til og udstoppede dyr og fugle. Der kunne man altid sidde og se, hvad han lavede og høre en fortælling. På vejen derop passerede man en rigtig bogbinder, derefter kom man til en rigtig bogtrykker. Tilbage i Østergade fandt man 2 møbelpolstrer, Terkelsen, som også var sadelmager, Hother Troelsen, som ved siden af sit job også var frivillig leder af FDF. Over for dem var der 2 købmandsgårde, Valdemar Pedersen og Peter Larsen. Hos Peter Larsen blev der med mellemrum på lørdage holdt marked med smågrise i gården. Så kommer apoteket og til sidst stationen, hvor der af og til kom et tog i form af en motorvogn evt. påhægtet en vogn, eller et damplokomotiv påhægtet 2 vogne, hvor man kunne stå ude på bagperronen i fri luft, og nyde, når togets fløjte lød gennem Højbjerg Hegn og Gribskov.

Barnepigen – Hjemmearbejde – Helsingørskole:

Min barnepige Ellen, som jeg nævnte tidligere, rejste til en anden plads i 48/49. Hun blev senere gift og bosatte sig i Annisse Nord. På det sted hun købte sammen med sin mand, var der ikke indlagt el og vand, og der var lokum i gården. Hun fik en omvæltning fra at komme fra det såkaldte byliv til landlivet, men hun klagede aldrig! – Inden hun rejste fra os, sørgede hun altid for at jeg fik lavet mine lektier: Alfabetet, skrive bogstaver, 3 linier med "a", 3 linier med "b" osv. Og senere de "STORE BOGSTAVER". Og så læse ABC-bogen. Skrev vi i øvrigt ikke indledningsvis navneordene med STORT begyndelsesbogstav, for senere at skifte til lille begyndelsesbogstav? Ja, og senere igen skulle vi jo skrive med "pen og blæk". Der havde vi ca. 4-5 splitpenne til at sætte i penneskaffet. Og så klattede det! Eller også kradsede man hul i papiret med pennen!

Senere i vor skoletid var vi jo også inde i "Naturhistorie-klasserørelset". Husker I alle de udstoppede dyr og fugle? Og når klassen var delt i drenge og piger, så var drengene i sløjdsalen med Lærer Westh, (ham der hev noget af Vangs øre løs) (se note 6) og pigerne var i skolekøkkenet.

Vores klasse havde ikke Lærer Skrydstrup, men han boede på skolen, øverst oppe i hovedfløjen, ud mod Skolegade og over for lå Lis Rasmussens hjem i Præstegårdsforpagtningen. Også Skoleinspektøren boede i den fløj. Vores lærere var de første år mest Lærer Pedersen (Jørn P's far) der boede på Højbjerg skole, og så Lærer Holm.

Alle fik jo en karakterbog, der skulle med hjem for at vises frem, og afleveres tilbage forsynet med en forældres underskrift, som bevis for at de havde set den.

Efter 5.klasse:

I 1953 blev klassen splittet, nogle kom på Helsingørsk Kost- og Realskole, hvor nogle elever boede på skolen, andre kom på Statsskolen i Hillerød, og dem der blev på Helsingørsk Skole blev sammenført med elever fra grundskolerne i Valby og Højbjerg. Derfor er 75-års jubilarene ikke alle startet i Helsingørsk Skole i 1948, men nogle er begyndt i Valby Skole og Højbjerg Skole.

Her slutter Hugo's beretning med nogle ord direkte henvendt til deltagerne i træffet. Disse ord er ikke relevante at bringe i medlemsbladet, men en stor tak skal lyde til Hugo Jensen for at lade os benytte og viderebringe denne beretning i foreningens medlemsblad.

Her begynder Erik Larsens kommentarer til Hugo Jensens beretning:

Note 1: *Ena og Jessies far var Willy Jørgensen, Uddeler i Helsingørsk Brugsforenings foderstofafdeling.*

Note 2: *Vagn og Palles far var Viggo Jensen, der var ansat som chauffør i foderstofafdelingen. Han har ufrivilligt lagt navn til betegnelsen "et Viggolæs". Når lastbilerne holdt ved rampen og blev læsset med foderstoffer i sække, der skulle leveres hos kunderne i oplandet, skulle chaufføren helst disponere læsningsen, så læsset var ca. lige højt foran som bagpå, men det var Viggo ikke så god til, hans læs blev som regel meget lavt foran, og efterhånden som der kom flere sække på, blev Viggos læs*

højere og højere jo nærmere man kom bagenden på bilen, for at ende med at være højest bagpå, hvilket kaldes "et Viggolæs", nok bedst kendt af folk, der har været medarbejder i brugsens foderstofafdeling.

Note 3: *Poul Wøidemann var søn af Uddeler Robert Wøidemann. Poul blev senere selv uddeler i Fredensborg Brugs. Knud Ebbe Christensen, senere malermester i Helsingø, var søn af Snedker Ernst Christensen, der boede i en lejlighed oven på Spare- og Lånekassen for Kronborg Vestre Birk, der lå lige over for brugsforeningen.*

Note 4: *Mølleren var Peter Sørensen, som boede på Frederiksværksvej 26 i Helsingø. Han kunne senere fejre sit 40-års jubilæum i foderstofafdelingen.*

Note 5: *Niels' forældre var ejerne af Helsingø Kro, Bodil og Christian Asmussen.*

Note 6: *Episoden med Vangs øre husker jeg tydelig, for jeg overværede den selv. Jeg var klassekammerat med Vang Madssen, og vi havde sløjd på sløjdsalen med Lærer Westh. Øretæverne sad løst på Lærer Westh, jeg har selv ved en anden lejlighed fået én på hovedet af Lærer Westh, fordi jeg i sløjdtimen tabte et stykke træ på gulvet. Vang var ved episoden med øret kaldt op til Lærer Westh for at modtage en irettesættelse for en mindre forseelse. Da Lærer Westh var færdig med at skælde ud og vendte ryggen til Vang, ville Vang vise os andre, at han da var ligeglad, og begyndte at smågrine lidt af episoden. Dette hørte Lærer Westh, hvorefter han vendte sig og nærmest overfaldt Vang. De fløj rundt på hele sløjdsalen, Vang blev slået, sparket, trukket i armene, ørerne og håret. Det var ikke kun øret, der gik løs, der blev også rykket hårtotter af. Det var et meget voldsomt. Det er nu omkring 65-66 år siden, og jeg husker stadig episoden tydeligt. Jeg mindes ikke, at episoden fik nogen konsekvens for Lærer Westh, men Vang traf en hurtig beslutning: han fik sit hår plysset så kort, at der gik lang tid, inden nogen igen kunne trække ham i håret.*

Mindesmærke i Ramløse Sogn:

Folketingsmanden Lars Pedersen har tidligere været omtalt på foreningens "Annisse-Aften". Ved indkørslen til Ramløse Skole findes der en mindesten for ham:

*Mindesten for Folketingsmand Lars Pedersen
(Foto: Erik Larsen)*

Teksten på bronzepladen på stenen lyder:

TIL MINDE OM
FOLKETINGSMAND
LARS PEDERSEN
FØDT I RAMLØSE 3-2-1846
DØD I HILLERØD 24-10-1922
MOD VÆLDE FRA OVEN
FOR RETTEN OG LOVEN

Han fik en uddannelse som cand.phil. men havde stor interesse for landbrug og for lokalsamfundet. Lars Pedersen var en driftig mand, ejede Annisse Mølle med tilhørende gård og han fik tilnavnet Pedersen-Annisse.

Han stod bag opførelsen af Annisse Brugsforening og forsamlingshuset i Annisse, var sognerådsformand, medlem af amtsrådet, startede Nordsjællands Venstreblad, blev valgt til folketinget i 1903 for venstre, medstifter af Det Radikale Venstre i 1905. I 1906 blev han ikke genvalgt til folketinget, men fra 1910 til 1918 repræsenterede han Det Radikale Venstre i folketinget.

Det var en søn fra Vejgården i Ramløse, der besluttede, at der skulle foretages en indsamling til en mindesten for Lars Pedersen.

Stenen blev oprindeligt sat på en sokkel foran en halvrund stenmur, hvor vejen dengang gik fra Ramløse mod Annisse, i dag Gammel Præstevej, som nu er en lukket vej, der i vore dage går ind til skolen, men efter en vejoplægning blev muren og stenen flyttet til gadekæret i Ramløse.

Efter mange borgeres ønske er stenen flyttet tilbage til sin oprindelige plads, men nu uden mur og sokkel.

Kilder:

“Bogen om Frederiksborg Amt” (Jørgen Andersens Forlag 1969)

“Mindesmærker i Nordsjælland” - Udgivet af Nordsjællands Museumsforening
Landbyhistorier.dk

Skrevet af Erik Larsen august 2018

Lokalhistorisk forening for Helsingø og Omegn

Formand: Poul Erik Lehmann Thomsen, Helsingø

Mail: info.lofoheom@gmail.com

Næstformand og Redaktør af medlemsbladet:

Willy Larsen, Helsingø – Mail: birkedal13@gmail.com

Kasserer: Finn Klitgaard, Ramløse – Tlf. 20 12 15 77

Mail: finn.klitgaard@adslhome.dk

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Aase Bomholdt, Ramløse – Tlf. 61 26 26 38

Niels Andersen, Annisse – Tlf. 42 41 57 60

Eigil Pagter Møller, Laugø – Tlf. 20 95 04 66

Per Glørup Mortensen, Helsingø – Tlf. 29 11 44 80

Suppleanter til bestyrelsen:

Bjarne Jørgensen og Kaj Bang

Foreningens hjemmeside:

www.lokalhistorisk-helsingo-omegn.123hjemmeside.dk

Facebook: Lokalhistorisk Forening Helsingø Omegn

Bestyrelsen ønsker alle en rigtig glædelig jul
samt et godt nytår.